

Creixement i equilibri: un difícil repte de país

L'economia gironina: creixement i equilibri

Àmbit 1. Com ens mantenim?

Lloc: Auditori Josep Irla. Plaça Pompeu Fabra, 1. Girona

Data: 9 d'octubre de 2025

Text i conclusions de la conferència: Anna Garriga,
professora d'economia a la Universitat de Girona

Aquest any 2025 es celebra el 50è aniversari del Congrés de Cultura Catalana i la Fundació va organitzar a Girona la jornada: Creixement i equilibri, un difícil repte de país. D'aquí ve el títol d'aquest escrit, pensat en clau gironina.

L'inici d'aquest segle és convuls, estem encadenant una crisi darrera una altra: crisi financera al 2008, sanitària al 2020, guerres de proximitat, crisi ambiental, energètica i grans reptes digitals. L'impacte econòmic de tot plegat encara és desconegut però sí que sabem quins efectes han tingut la crisi financera del 2008 i la crisi del 2020 pel Covid i ja se'n poden extreure lliçons. S'ha escrit molt sobre aquests impactes i com n'ha reeixit l'economia catalana quan s'observa l'evolució. En síntesi, en termes per càpita el creixement econòmic és escàs i Catalunya forma part

d'aquesta Europa en declivi que va definir l'informe Draghi. És a dir, si continuem com fins ara, parafrasejant Draghi, el futur serà una agonia lenta.

Si bé es coneix el comportament de l'economia catalana en el seu conjunt, es parla molt poc o gens dels desiguals comportaments de l'economia arreu del país. I, com que fa molts anys que monitoritzem l'economia gironina des de la Universitat de Girona, amb la complicitat que sempre hi ha entre les institucions gironines, varem comptar amb el recolzament de la Diputació de Girona, la Cambra de Comerç, la Taula Gironina de Turisme i la Generalitat de Catalunya per difondre el diagnòstic i explicar els impactes a Girona, perquè les dues crisis havien fet saltar algunes alarmes importants.

Per posicionar de manera senzilla l'evolució de l'economia gironina al conjunt de Catalunya només cal dir que a l'any 1980 Girona es situava com la quarta província espanyola amb més alt nivell de PIB per càpita. Al davant només hi teníem: Àlaba, Tarragona i Guipúscoa. L'any 2000 Girona ocupava la sisena posició i l'any 2022 la vuitena. És a dir, cada dècada Girona perd una posició al rànquing de PIB per càpita provincial. D'aquí no es pot deduir que el país prosperi adequadament i a Catalunya ens hem de fixar més en l'equilibri territorial. La mitjana catalana va sortint més o menys bé, o almenys anem fent la viu-viu, i sembla que ens conformem. Però, els economistes hem de mirar les dades amb més precisió perquè la mitjana catalana sempre està condicionada per la dimensió de Barcelona. Només quan es calculen les desviacions respecte la mitjana sorgeixen els desequilibris i els catalans no podem estar contents. No ens podem permetre més cofoisme perquè hi sortim perdent com a país i des de fa massa temps.

A cada crisi l'impacte negatiu sobre el PIB a Girona va ser molt superior a la mitjana catalana i així, de mica en mica i sense parar, anem perdent. Els gironins hem de saber els nostres punts forts i tenir una mirada de futur llarga per revertir la tendència. Molt sovint hi ha titulars que no

ens poden distreure. Per exemple, quan llegim: “Al 2023 es van superar els nivells de PIB prepanedèmia”; sí, és veritat però mentrestant la població també ha crescut, som més a repartir i toca menys per cap. I la inflació ha augmentat més del que els sous creixen, pel que hi ha una pèrdua persistent de poder adquisitiu dels treballadors. La crisi del 2008 va augmentar molt les desigualtats socials, la crisi sanitària les va agreujar i no s’han resolt encara. Cal ser realistes, cal parlar dels desequilibris socials i tenir una mirada llarga i àmplia.

A Girona tenim punts forts. Un dels que més destaca és que tenim una indústria altament exportadora. Quan al 2008 es començaven a tancar els mercats de França, Regne Unit, Alemanya i Itàlia, les empreses gironines estaven iniciant un augment significatiu de les exportacions cap a l’Orient Mitjà, Àsia Oriental i Oceania. I, el que encara és més important, a l’entorn del clima de treball de la Cambra de Comerç aquest dinamisme exportador va generar un fort efecte difusor. Més empreses, algunes de ben petites, es varen afegir a exportar el seus productes aprofitant els canals que s’anaven obrint. Aquesta acció ràpida i d’ampli abast va fer que la indústria gironina es recuperés molt més ràpidament que la indústria catalana en el seu conjunt. És ben conegut que encapçalen les exportacions els productes càrnics, seguides de prop dels productes químics i, a més distància, molts altres sectors d’activitat industrial. El cert és que moltes petites i mitjanes empreses industrials gironines excel·leixen per la seva capacitat exportadora i continuen essent competitives en els diversos mercats internacionals que mantenen oberts. Son petites i mitjanes empreses, però es fan grans obrint-se al món.

La relativament petita dimensió de les empreses es sol considerar un punt feble del teixit empresarial català i, certament, si progressivament les empreses van escalant en major dimensió això afegiria fortalesa empresarial al país. Ara bé, no s’ha de menystenir la fortalesa que mostren les nostres petites i mitjanes empreses. Quan l’economia de Girona, en

termes de PIB per càpita, destacava al conjunt d'Espanya, tampoc hi havia més grans empreses gironines que les que hi ha ara. Per tant, aquest no és un determinant crucial per explicar l'afebliment econòmic dels darrers anys. És més, si agafem el valor afegit brut que generen les 30 empreses més grans de Girona el seu pes econòmic és superior al pes que generen a Barcelona les 30 empreses més grans. És a dir, a Girona tenim les nostres “grans” empreses, sovint familiars, que per Girona tenen tanta importància com qualsevol de les grans empreses multinacional d'altres indrets. Això significa que si una d'aquestes empreses té problemes prioritàriament s'ha d'ajudar, i si una tanca s'ha de trobar com substituir-la per a què l'economia d'aquella comarca no es vegi negativament afectada, igualment com es fa quan una gran empresa tanca a Barcelona. L'equilibri territorial és rellevant, per això cal descendir a l'anàlisi per comarques.

Primer de tot, cal dir que el PIB per càpita a la demarcació de Girona l'any 2018 era aproximadament el mateix que al 2008, és a dir que no es podia parlar de creixement i menys en termes reals. I a nivell de comarques començaven a destacar clars desequilibris. Durant aquest mateix període, l'economia del Ripollès i la Cerdanya va caure molt significativament. Per contrast, el Pla de l'Estany va créixer molt i, al Gironès, Garrotxa, La Selva i l'Alt i Baix Empordà es va mantenir força estable. Si em refereixo al que va passar abans del 2018 és perquè mirant les xifres actuals, després de la pandèmia, el que llavors ja anava malament o no ha millorat o ha continuat empitjorant. Davant aquesta realitat cal preguntar-se què falla.

Està molt de moda atribuir tots els mals al sector turístic. Certament el sector turístic té coses a millorar, com la resta de sectors. Però, no es pot menysprear al sector turístic, és un punt fort de l'economia gironina. Durant la darrera crisi financera el sector a la Costa Brava estava fent una reconversió profunda cap a la qualitat, renovant hotels de 3 estrelles o menys cap a hotels de 4 estrelles o més. Per tant, a Girona l'oferta

turística és millor en qualitat que fa 15 anys enrere i l'oferta no ha augmentat significativament. La Costa Brava i la ciutat de Girona són destins turístics europeus de primer nivell. Tenim un avantatge comparatiu extraordinari. El que cal ara és augmentar la productivitat del sector amb una suma coordinada d'accions: noves estratègies de màrqueting per captar turisme de sol de tardor i hivern per tenir l'oferta turística activa 11 mesos a l'any, posar en valor l'entorn natural i cultural tot l'any, repensar la taxa turística, reformar el sistema de finançament municipal i optimitzar l'aeroport de Girona tot l'any. No ens sobra turisme, no ens sobra cap activitat econòmica sinó que ens falta de tot per recuperar posició econòmica a tota la demarcació.

El que s'ha perdut aquests darrers quinze anys a Girona és la indústria metallúrgica, maquinària i de material elèctric que aportava molt valor afegit al territori. Forma part de la indústria europea que ha deixat de ser competitiva al món, a la que es refereix Draghi al seu informe on defineix el declivi europeu. Europa s'ha de reindustrialitzar i, és clar, Girona s'ha de reindustrialitzar. Afortunadament, encara queda una part d'aquest subsector industrial a Girona i és ben competitiu a nivell internacional. És necessari definir i executar Plans Industrials més ambiciosos per Catalunya que arrelin a tot el país. La inversió estrangera, fons destinats a R+D+I i fons *Next Generation*, que arriben a Catalunya no arriben prou a comarques. La centralització del creixement econòmic entorn a les ciutats, al llarg d'aquest segle, és un fet. *Grosso modo* es pot tipificar el creixement econòmic a tot el país dient que només les grans ciutats concentren les taxes de creixement positives i estables, les comarques de muntanya mostren persistents taxes negatives i les comarques d'interior mantenen taxes de creixement molt minses. Amb aquest diagnòstic és urgent abordar l'equilibri econòmic territorial a Catalunya perquè s'estan desaprofitant recursos de què disposen moltes comarques catalanes.

El creixement econòmic ha de ser inclúsiu perquè les desigualtats territorials i socials són molt ineficients en economia. Les grans xifres macroeconòmiques no ho expliquen tot. Cert que, l'any 2024 el PIB real per habitant ha estat de 33.887€ a Catalunya i, per tant, s'ha superat per primera vegada el valor previ a la pandèmia de l'any 2019, que era de 33.360€. Ara bé, ara no estem on érem abans de tota aquesta cadena de crisis perquè tots els desequilibris territorials i socials s'han agreujat. És necessari fer una anàlisi i una política econòmica de més ampli abast per poder recuperar una senda de creixement sostenible a tot el territori, des del punt de vista econòmic, ambiental i social.